

Høringsinnspill: Synliggjøring av jødisk kultur og historie i Oslo

Vi setter stor pris på at Oslo kommune inviterer til innspill om hvordan byens jødiske kultur og historie kan synliggjøres. Det er viktig og verdifullt – både for byens mangfoldige fellesskap, og for oss som lever jødiske liv her og nå.

Det er mye som allerede er gjort: Minnesmerker, museum, synagoge og formidlingsopplegg gjør det mulig å vise fram flere sider av jødisk historie i Oslo. Det er allikevel verdt å merke seg at fokuset ofte havner på det som har vært: på holocaust, flukt og forfølgelse. Dette er selvsagt viktig, men det skapes et skjevt bilde når levende jødisk kultur og tilstedeværelse i dag kommer i skyggen. Ett eksempel: I 2022 ble det spilt *Maoz Tzur* fra rådhusklokkene under Hanukkah. Det var sterkt og fint, men det var med den ene gangen. Året etter var det stille.

Derfor vil vi oppfordre Oslo kommune til å bidra til å gjøre jødisk kultur synlig også som noe levende, hverdagslig og mangfoldig – ikke bare som et religiøst særtilfelle eller et historisk minne. Hannukiaen på Rådhusplassen i vinter var et viktig og riktig tiltak, nettopp fordi den knyttet jødiske symboler til lys og glede midt i det offentlige rom. Det er slike uttrykk vi trenger flere av, spesielt i en tid der jødiske symboler dessverre ofte blir møtt med hat.

Når man snakker om jødisk kultur og tilstedeværelse, er det også viktig å anerkjenne at jødedom ikke utelukkende er en religion. Mange jøder i Oslo – og ellers i verden – identifiserer seg med en sekulær jødisk kultur som rommer språk, musikk, litteratur, humor, mattradisjoner, livssyn og fellesskap, uten nødvendigvis å være religiøst praktiserende. Dette er ikke et brudd med jødisk identitet, men en annen måte å være jødisk på. Sekulær jødisk kultur bør derfor løftes frem og synliggjøres som et likeverdig uttrykk for jødedom – på linje med religiøs praksis. Hvis man kun fokuserer på jødiske tradisjoner i religiøs form, risikerer man å usynliggjøre store deler av det jødiske mangfoldet og virkeligheten til mange av oss som lever her i dag.

Det er også viktig å unngå en romantisering av «våre jøder» som et statisk innslag i norsk historie. Jødiske miljøer i Europa – og Oslo – er dynamiske, med innflyttere, utflyttere, utvekslingsstudenter og nye generasjoner som formes av både lokal og global kultur. Dette mangfoldet utfordrer gamle forestillinger om «rotfaste minoriteter», men bør heller forstås som en styrke. En levende jødisk tilstedeværelse i Oslo i dag er ikke mindre ekte selv om den er sammensatt.

Vi vet at kulturstøtte ofte handler om prosjekter og festivaler, og det er bra. Men i den situasjonen vi står i nå, ville det også vært et sterkt og nødvendig signal om Oslo kommune – og andre byer i Vesten – sa med klar stemme: *Slipp gislene fri*. Det jødiske fellesskapet i Norge bærer på en dyp smerte etter 7. oktober, og denne smerten blir ofte usynlig i den offentlige samtalen. En slik uttalelse ville vært et bidrag til verdighet, og et lite, men viktig steg mot forsoning og inkludering.

Konkrete forslag til tiltak:

Permanent synliggjøring av jødisk kulturarv i byrommet

- Gjør *Hannukiaen* på Rådhusplassen til en årlig tradisjon, på linje med julegrana.
- Sett opp informasjonsskilt ved steder med jødisk tilknytning (f.eks. gamle synagoger, boligområder, minnesmerker) med historiske og samtidige perspektiver.
- Inkluder jødisk historie og kultur i byens digitale kulturkart og turguider.

Støtte til sekulære og kulturelle jødiske arrangementer

- Tilrettelegg for en årlig *Jødisk kulturuke* eller gi øremerket støtte til eksisterende arrangementer som løfter frem jødisk musikk, film, mat og litteratur.
- Samarbeid med lokale aktører for å tilby åpne arrangementer, workshops og samtaler om jødisk kultur og mangfold – ikke bare religion.

Synlighet i kommunens egne kanaler og institusjoner

- La kommunale kanaler (som Oslo kommunes nettsider og sosiale medier) formidle jødiske høytider og markeringer på lik linje med andre minoritetsmarkeringer.
- Sørg for at jødisk kultur er representert i bibliotekets tilbud, kulturskolens aktiviteter og skolens undervisningsopplegg – ikke bare i tilknytning til holocaust.

Symbolpolitikk med substans

- Marker jødiske høytider i det offentlige rom, f.eks. gjennom rådhusklokkene (slik

det ble gjort én gang med *Maoz Tzur*).

- Vis støtte og omtanke ved viktige eller vanskelige anledninger, f.eks. etter angrep på jødiske mål i utlandet, eller ved markeringer av antisemittisme.
- Send tydelige signaler om støtte til jødiske medborgere – eksempelvis gjennom en resolusjon med krav om løslatelse av gisler fra 7. oktober, som nevnt.

Styrk kunnskapen i kommunen selv

- Gi ansatte i skole, kultur og byråkrati opplæring i jødisk mangfold og historie – også dagens jødedom og antisemittisme.
- Bruk ressurspersoner og jødiske stemmer aktivt i utformingen av tiltak, for å sikre at tiltakene treffer faktisk behov.